

# ԿՐՕՆԱԿԱՆ

## «ԸՍՈՒ ԱԾԸ»

(ՊԵՆՏԵԿՈՍՏԵ)

(ԳՈՐԽՔ Բ. 1-21)

Հոգեգալստեան հրաշքը հասկնալի ընծայող ապացոյցներուն մեծագոյնը այն խօսքերուն մէջ է զորս Պետրոս, առաքելայններուն երիցագոյնը, ուղղեց այն օրը վերնատան մէջ հաւաքուած բազմութեան: «Այս գէպքը, կ'ըսէր ան, որ իր արտա-կարգ բնութեամբը ձեռնէ շատերուն զարմանք եւ սքանչացում կը պատճառէ, եւ ուրիշներուն առեղծուածային եւ նոյն իսկ ծիծաղելի կը թուի, անլուր բան մը պէտք չէ երեւի ձեզի. անոր մասին խօսուած է կանխառ. յըսուած է». (այս է որ ասացաւ)». ու իր միտքը արագ սլացքով մը կ'անցնէ մինչեւ Յովէլի տեղիքը, որուն մէջ, մարգարէն՝ հոգւովը մեկտեղեալ խառնելն անկառաջ՝ ո՛չ թէ ուրիշներուն պէտանոր մէջ կը տեսնէ քաղաքական փոքրե-րու կամ նիւթական երջանկութեան մը հեռապատկերը, այլ բոլորովին հոգեւոր եւ բարոյական վիճակ մը, հեղուժը սուրբ ոգիի մը, ա՛յնքան առատօրէն բաշխուելով ամէնուն՝ որ ամբողջ ժողովուրդը, ամէն հասակի ու դասակի իր մարդերովը մարգարէներու հասարակութիւն մը կը դառնայ, ու քանի մը անհատներու մենաշնորհուած երկնային պարգեւը կը լինի ժառանգութիւնը բովանդակ ազգին:

Առաքելային մտածութեանը մէջ Պենտեկոստէի օրուն իր հոգեկան փորձառութեան նոյնացումը Հին Կտակարանի մարգարէութեան հետ՝ իր իմաստն ունի. ան կը նշանակէ սա իրողութիւնը թէ քրիստոնէայ սերունդը, իր առաջին օրերէն, վարժուած էր Հին Ուխտը նկատելու աստուածային խոստում մը՝ ծրագրի մը, որուն կատարումը՝ գործադրութիւնն էր նոր Ուխտը: Ու մարգարէին վերագրուած պաշտօնը յետինսը (վերջին օրերը), այդ բառերուն՝ Յովէլի Հին Կտակարանեան ընազդին եւ թարգմանութեանց պակսելուն համար նոյն իսկ, քրիստոնէական ըմբռնումով նոր իմն վրումն ժամանակի է, այսինքն թուա-

կանը իրականացման Աստուծոյ արքայութեան, ճշմարիտ մեկտեղեան թաղաւորութեան, որ, այդ օրը, Ս. Հովգոյն իջումին միջոցաւ իրականացաւ եկեղեցւոյ հաստատութեան մէջ:

Այլայնուհետեւ, աւետարանական կեանքի բարգաւաճման մէջ ի հանդէս եկած ամէն մէկ յառաջդիմութիւն, ճշմարտութեան ճամբուն վրայ կատարուած մէն մի քայլափոխի, քրիստոնէան նայելով ետ՝ դէպի Հին Տնտեսութեան ստուերական խորհուրդները, իրաւունք զգաց ըսելու իւրովի. «այս եղտը մէջ ըսուածն է. ամէն առաքեալ կամ աւետարանիչ իր խօսքին մէջ հիւսեց մարգարէական տեղիք մը. Ն. կեղեցիկն մէջ ամէնքը տեսան Տապանակին ու Տաճարին ուրուագիծը, խաչի Զոհին մէջ՝ Նլքի գառին արիւնը, ձկնորսներու խումբին մէջ՝ հովիւներուն հոյլը, ու քրիստոնէական կեանքի ե քաղաքակրթութեան անդուր եւ անվերջ եռուզեղին մէջ՝ հեղուած ոգիի մը անսպառ շնորհաբաշխումը:

Եւստի ու ըսուածը. ամէն եղաւ գործ, որպէսզի զիպուածն պատահումէն դուրս մնայ, հարկ է որ նախապէս ըսուած ըլլայ. ուրիշ բացատրութեամբ, ամէն բան աստուածային ծրագրի մը իրականացումը պէտք է ըլլայ մարդուն կեանքին մէջ:

Հաւատքը իր հիմունքին ապահովութիւնը պէտք է գտնէ ոչ թէ լոկ ներքին եւ սրբազործուած փորձառութեան մը, այլ նաեւ ու մանաւանդ Գրուած խօսքին աստուածային ստուգութեանը մէջ: «Սուրբ Հովգոյն՝ Նկեղեցւոյ միջոցաւ կատարած մէն մի գործի պատմութեանը մէջ, կ'ըսէ քրիստոնէայ մատենագիր մը, ճշմարտութեան գրուած խօսքն է որ կը հաստատուի ե կը վկայուի, իրեւ աստուածային խոստում կամ դաշինքը:

Ոչինչ կրնայ լինել առանց Անոր Հոգեւոր ուսուցումին գերազանց մթնոտն է անկաւ. եթէ Բանը ճարտարանար, մարդիկ՝ որոնք միշտ նշանի մը կը կարօտին համոզուելու համար՝ պիտի չկարենային հաւատալ Աստուծոյ: Որպէսզի մարդս իրական արժէք մը ներկայացնէ, պէտք է որ հոգեւոր շունչ մը ըլլայ իր ներքին, իրեւ ի վերուստ իջած թափուած խորհուրդի մը խօսուն արտայայտութիւնը: Հաւատացեալին կեանքը իր բոլոր կողմերուն վրայ

պէտք է կարենայ ներկայացնել Ս. Գրքով ըստած սկզբունքի մը գործադրութիւնը. իր կրած ամէն մէկ տառապանքի մէջ՝ համա-կերպութեամբ, իր ունեցած մէն մի յաջողութեան մէջ՝ լրջութեամբ, պէտք է կարենայ ան ըսել. «Այս է որ ըսուած է»։ յայտնիքն ամէն տառն ինքզինքն զգայ ենթարկեալ մը աստուածային կամքին։ Այդ կերպով է միայն որ իր կիսնքը բարիք մը պիտի ըլլայ ոչ միայն իրեն՝ այլ նաեւ այլոց համար, զի «ամէն փրկուած հոգի» Աստուծոյ ապացոյց մըն է անհաւատ այս աշխարհին մէջ։

Թ. Ե. Գ.

## ԱՂՕԹՈՂԸ

(Ա. ԿԻՐ. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ)

(ՅԱԿ. Ե. 16-20)

Աղօթքին չէ որ կ'երթայ Առաքեալին նայուածքը այս փոքրիկ հատուածին մէջ, այլ աղօթողին։ Որովհետեւ զօրութիւնը՝ զոր ստուգապէս ունի իր մէջ աղօթքը, իրեն կուգայ ոչ թէ իր բառերէն, այլ այն անձէն՝ որուն հոգեղն բոխումն է ինքը։

Գրուած, արտաստուած կամ երգուած խօսքին մէջ չի կրնար ըլլալ արդարեւ աղօթքին արժէքը, եթէ այդպէս լինէր, չար մարդոց աղօթքները, որոնք յաճախ այնքան սրտազարւա կը թուին իբրեւ իմաստ եւ իբրեւ արտայայտութիւն միանգամայն, ամենէն մեծարժէքները և հզօրները պիտի ըլլային։ Այդպիսի սխալ դատումն մը ըզգուշացնելու համար է անշուշտ որ առաքեալը աղօթքին ոչ միայն անխարկելէ անմիջապէս յետոյ կը շեշտէ «աղօթք արդարոյ»։ Արդարեւ, այսինքն մաքուր սիրտ և սուրբ խղճմանք ունեցող, իր մտածմունքը Աստուծոյ խոկումով միշտ լուսաւորող անձին աղօթքն է միայն զօրաւոր։

Գաղափարը այսպէս ճշդելէ վերջ, առաքեալը կ'անցնի օրհնակով ևս հաստատել զայն։ Իր յիշողութեան մէջ կենդանացած կը զգար անտարակոյտ մեծ աղօթողները, որոնց հանդիսարանն է Հին կըթափարանը, և որոնց յիշատակին տպւումը իրկուելու երկար ատենի տեւական եղած էր Իսրայէլի սրտին մէջ։ Մովսէսը ու Սամուէլը

զխաւորաբար, որոնց համար կ'երգէր Սաղմոսը (ՂԹ. 6) թէ երբ կը կանչէին Աստուծոյ, կ'ընդունուէր միշտ անոնց աղերքը։ Ընդհարեալ կ'ըլլար իրենց, թէն վրէժ-խնդիր նաեւ իրենց գործերուն, և Յուդիթը, այդ հէք ալբին՝ զոր Աստուծոյ և իր ազգին սէրը զրկեցազնացուցեր էր իր ժողովուրդին կեանքին ամենէն բախտորոշ մէկ պահուն։ Երեքն ալ, առաջինը՝ իբրեւ աղատարար, առաջինորդ և կազմակերպող, երկրորդը՝ իբրեւ մարգարէ և զատաւոր, երեսական և քաղաքական մեծ կազմակերպիչ, երրորդը՝ զարմանահրաշ յայտնութիւն, որուն մէջ պիտի փառաւորուէր զօրութիւն ի տկարութեան սկզբունքը, երեքն ալ արդարեւն էին եղած, այսինքն անհատներ՝ որոնք ձգտեր և կարեւորութեան սահմաններուն մէջ յաղողեր էին իրազօր-ծել իրենց ցեղին բարոյական խեղալը, վասնզի զօրաւոր եղած էին նախ իբրեւ աղօթքի՝ յետոյ իբրեւ զօրծի մարդեր։

Իր մտածութեանը մէջ, առաքեալը անոնց շարքին վրայ է որ կը գնէ Եղիան, Հին Կտակարանի ամենէն հայակապ դէմքերէն ուրիշ մը, որուն պաշտօնը եղած էր, ամենաւորաբար, մաքսաւիլ Իսրայէլի կեանքին մէջ օրէօր աւելլի ճարակ գտնող կռապաշտութեան դէմ, և որ կատարեց այդ զօրծը անուաճ քաջութեան եւ անփորձ հաւատքի ամենամեծ արդիւնքներով։ Եթէ անիկա յաղողեցաւ իր այդ զօրծունէութեան մէջ, եթէ կրցաւ երկինքէն հուր իջնցնել՝ Բահաղու քուրմերը շուարեցնելու համար, եթէ կրցաւ կենդանացնել ալբին մեռած զաւակը, և աղդիւ ընութեան անյոգ օրէնքներուն վրայ, ատոր զաղտնիքը՝ անոր հոգեւոյ աղօթող մը լինելուն մէջ պէտք է փնտռել։

Ինչպէս Մովսէսի, Սամուէլի և Յուդիթի, նոյնպէս Եղիայի կեանքին մէջ չենք կրնար գտնել բոլոր մը, ուր անոնք զօրծելէ առաջ, աւելի ճիշդ՝ գործել կարենալու համար, աղօթած ըլլաւ նախ, անընկալ՝ բարեղէտ՝ անկեղծ և սուրբ նուիրումի մը անթերի ինքնաբերականութեամբ։

Աղօթքին զօրութիւնը անտարակիւ է. բայց պէտք չէ երբեք մոռնալ թէ այդ զօրութիւնը կախում ունի աղօթարարին հոգեկան տրամադրութիւններէն, և մանաւանդ անոր հաւատքին որպիսութենէն։